

Szálljunk szembe a nyomdaipar színvonalának leromlási folyamatával

A magyar nyomdapiac fogyasztóinak legnagyobb része soha nem támasztott különösebb igényeket a nyomtatványok minősége tekintetében. Hogy ennek a körülménynek mik az okai, arról sokat lehetne vitatkozni, bizonyos azonban, hogy hozzájárult ehhez az is, hogy a fogyasztók szépérzékének kifejlődésére kevés időt nyújtott a nyomtatványok minőségmunkává alakulása óta a gazdasági nehézségek bekövetkeztéig eltelt időköz. Magát a nyomdaipart nem terheli felelősség azért, hogy az ízlésnemesítés fejlesztésére nem fektetett volna elég súlyt, mert tudott dolog, hogy nyomdáink egy nagy részének mennyire törekvése volt áldozatkészségének legintenzívebb kifejtésével szolgálni a jó nyomtatvány iránti érdeklődés felkeltését és talán nem túlzás annak megállapítása, hogy multbeli minőségmunkáinknak egy nagy része csak azért válhatott kvalitásteljesítménnyé, mert maga a nyomda ambicionálta annak elkészítését és ennek érdekében nemcsak a haszonról mondott le, hanem igen gyakran még a sajátjából is hozzárakott valamit.

Ennek dacára még sem éretett el az, hogy nyomtatványfogyasztóink — egy kis töredéktől eltekintve — kvalitásteljesítmények felé gravitáltak volna, hacsak nem számítjuk azokat az eseteket, amidőn hivatkoztak ugyan külföldi nyomdatermékek minőségére, de nem

voltak hajlandók azért meghozni azt az áldozatot, melyeket ilyen jobb munkák elkészítése megkövetel.

Mégis, ha nézzük a magyar nyomdaipar termékeinek egy részét, azt, amely a válogatott nyomtatványok sorozatát képezi és összehasonlítjuk ezeket a külföld ugyanilyen kiválógatott részével, *a közelmúltig visszapillantva, nincs okunk a szégyenkezésre*. Amióta azonban teljes súlyával nehezedik reánk az általános gazdasági válság, mind gyéreb- ben akadnak oly magyar nyomdatermékek, melyeket a jó minőség- munkák közé lehetne sorolni. Oka ennek azonban nemcsak az álta- lános gazdasági válság, hanem az ezzel járó az a lehetetlen helyzet, mely nyomdáinkat megfosztotta attól, hogy mecénásai lehessenek a minőségnyomtatványoknak.

Ennek jeleit legelőször a *Pressa* alkalmából volt módomban észlel- hetni, amidőn Ausztria és Németország újabb nyomtatványtermékei- nek összehasonlítása a magunk sajtótermékeivel azt mutatta, hogy a fejlődési nívót már nem tudtuk teljes egészében megtartani. Hala- dás ugyan észlelhető volt a mi nyomtatványaink színvonalában is, azonban annak *üteme* nem tartott lépést az említett államok haladási iramával. Az azóta eltelt időben csak szaklapokból volt alkalmam megállapíthatni az egyes országok nyomdatermékeinek színvonalát, amely mód nem egész alkalmas arra, hogy az ember tiszta képet al- kothasson arról, *mennyi a haladás és mi a fejlődés e pillanatnyi foka*. Azonban az 1932 márciusában megtartott könyvipari és nyomdai ki- állítás, melyet a *Magyar Bibliophil Társaság* rendezett az Iparművé- szeti Múzeumban, ismét tiszta képet nyújtott az említett vonatko- zásban. És ezen a kiállításon kellett minden elfogultság nélkül meg- állapítani, hogy addig, míg a magunk nyomdatermékeinél ujabban nívóemelkedés nem tapasztalható, Németország továbbra is folytatja a haladás útját és Ausztria, habár csak egyetlen vitrinnel volt kép- viselve a kiállításon, e szekrényben oly kvalitásmunkákat mutatott be, melyek felfogásban, stílusban, kivitelben és művészi irányban ugyancsak meghaladják a magunk nyomtatványait.

A magyar nyomdaipar az utóbbi esztendőekben megállott a fejlődés útján és a Bibliophil Társaság kiállításán önkéntelenül felvetődött az a német közmondás, mely szerint „*Wer rastet, rostet*“. Ez az, ami gondolkozásra késztet és felveti bennem azt a kérdést, így kell-e ennek lennie? És keresve a választ e feltoluló kérdésre, azt kell vizsgálnom, *mi történik annak érdekében, hogy iparunk a fejlődés útján ne csússzon le?*

Egyetlen oktató szaklapunk az utolsó esztendőekben, nem tudom, mily

okból, nem állott teljesen hivatása magaslatán. A lap rendszertelenül, hosszú időközökben, mind szűkebbre szorított terjedelemben jelent meg, műmellékletei csak gyéren akadtak, tartalmilag pedig igen sokat elvont a sokszorosító ipartól azzal, hogy más művészeti irányok szolgálatába állította hasábjainak nagyobb részét.

A munkásság által nagy áldozatkészséggel fenntartott *Nyomdászati Továbbképző Tanfolyamok* érdemes munkát végeznek, azonban talán több figyelmet kellene e munkálatok közben fordítani a külföldi haladásra és az oktató mestereknek bizonyos mértékig talán le kellene mondaniok arról, hogy tisztára saját ötletük és elgondolásuk alapján oktassanak, tekintet nélkül arra, hogy mit produkál a külföld.

Még a *Bibliophil Társaság* az, amely a mi szempontunkból a közízlés fejlesztése terén számbavehető munkát végez és e társulat ezt célzó kiadványai kifogástalanok, de sajnos, igen kisszámúak, aminek oka bizonyára az egyesület szegénységében keresendő. Elismerésreméltó volt azonban teljes mértékben az ízlésfejlesztésnek az a munkája, melyet a társulat tavaszi kiállításának megrendezésével végzett.

Az említett szakmafejlesztési akciók azonban az eredmények alapján keveseknek bizonyulnak és félő, hogy elmaradásunk a többi államok grafikai iparai mögött csak akkor fog felötleni, amikor már nagy távolság választ el bennünket azoktól, s amely nagy távolságot belátható időn belül nagyon nehéz lesz újra behozni. *Tenni kellene tehát valamit azért, hogy ez be ne következék.* Meg kellene találni az eszközöket arra, hogy a minőségnyomtatványok iránti érdeklődés újra felkeltessék és pedig oly módon, hogy ez érdeklődés a *gyakorlati nyomtatványkészítés terén* mutatkozzék meg.

Az az eszköz, hogy egyes nyomdák újra és ismételten elvállalják a maguk áldozatkészségével ezt a szerepet, az esetben is, ha ez még ma módjukban állana, nem kielégítő a cél elérése érdekében. A nyomtatványfogyasztó közönség érdeklődését ezirányban talán hathatósabban lehetne elérni, ha módot találnánk arra, hogy minden esztendő legjobb falragaszát, könyvét, árjegyzékét, prospektusát, vagy egyéb merkantil-nyomtatványát és szakfolyóiratát a megrendelőnek juttatott tekintélyes díjazásban részesítsük, így is serkentvén a megrendelőket arra, hogy költségeik részbeni megtérülése reményében törekedjenek jó nyomdatermékek jobb kivitelben való előállítására. Az ilyen pályázatokon résztvett munkák csoportonkénti 10—10 legjobbját pedig megfelelően megrendezett kiállításon kellene a nagyközönség elé vinni megfelelő reklámmal és agitációval. Bizonyos, hogy ily eszközökkel megfelelő hatást lehetne elérni. Kérdés azonban, hogy volna

megoldható évi 4—5000 pengőnek ily módon való szétosztása a pályadíjnyertes megrendelők között? A Főnökegyesületet illetné meg talán leginkább a propaganda ily költségeinek elvállalása, ha azt annak jelenlegi vagyoni viszonyai megengednék. Miután azonban az egyesület még belátható időn belül ily feladatot nem vállalhatna a legjobb akarattal sem, más forrásokból kellene az arra szükséges pályadíjakat megszerezni. Talán egyes nagyobb üzemek áldozatkészsége és a nyomdaiparból élő szállítóknak készsége volna igénybeveendő e célból, hiszen a propaganda sikeressége utóbbiak érdekeit is szolgálja.

Egy bizonyos. Már is mulasztásba estünk e szempontból és e mulasztást annak erkölcsi hátrányain kívül anyagi károsodások is követik. Eltekintve azonban e kérdés gazdasági részétől, azoknak, akiknek egyéb szempontból is szívügye a szakma fejlődésének kérdése, jó volna, ha foglalkoznának azokkal a jelenségekkel, amelyek említett vonatkozásban, sajnos, tagadhatatlanul máris fennállanak.